

מסורת הש"ס

(א) [נסהדרין ל.], (ב) [מוס'] פאה פ"י], (ג) [לעיל ב:]; פוכה ב.], (ד) [למנן ק:]; כטותה מ.], (ה) [לעיל ג.], (ו) [למנן י:]; לעיל ג.], (ז) [פוכה ג.];

✠✠✠

תורה אור השלם

1 אמות מארץ חצמח צדק משמים נשקף:

2 תהלים פה יב צדק ומשפט מבוך בסאף חסד ואמת יקדמו פניו: תהלים פט טו

3 אמרו צדיק בן טוב כי פיר מעלליהם יאכלו: ישיעיהו ג י

4 פרי צדיק עץ חיים ולקח נפשות רוב: משיא יא ל 5 קשב וקשיב לו את העבות בבא ושמשו יקשב בשלמותו וברכך ולך תהיה צדקה לפני יי אלהיו: דברים כד יג

6 יא: יבקע פשוט אורך וארבתיו מורה חצמח וזלך לפניו צדק בבוד יי יאסף: ישיעיהו טז ח

✠✠✠

הנהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אפי' וכו' מני רישא יחלוקי רס"ד: (ב) ד"ה נותן לכל פתח ד' אמות להלן מן הפתח כנגדו ההירוחב כפי רוח הפתח כ"ל ותחת כרובת החזר נמתח ואח"כ מ"ה הבי קאמר טטל ח' אמות באורך החצר ודעית וכו' מן הפתח כנגדו רס"ד: (ג) תוס' ד"ה ולא וכו' אין לי אלא וכו' חומר שטרים בחמשים מנין לזכות לתך כלה חקק כ"ל ותחת בית סור ותחת וכו' סאה נמתח: (ד) בא"ר משמחיתו לארעתיכו:

✠✠✠

מוסף רש"י

אין חולקין את החצר. אן האחד טועק את פניו להלוק (וע"ז ב.). חצר מתחלקת לפי פתחיה. חצר שטו' בתים פתוחין לה ולחוקו שני אחין ביניהם, זה נוטל ג' בתים קטנים וזה נוטל כנגדן בית גדול, אם אלו תלוק חיצוץ של חצר, זה שנטל ג' בתים הקטנים נוטל ג' תלוקים כמנין ג' פתחים וזה נוטל רביע, לפי שהחצר עשו לזלזול ופילה, שדך החצר נסמך ויחלף מן הבתים להי"ר ומתקנין משאוליהן וסורקין לפני פתחיהם לפיכך חצר מתחלקת לפי הפתחים (סוכה ג.) ובעי"ז שבת קמ: חובב קמון יב.). ורב חסדא אמר. אין צריך ליתן לכל פתח אלא ד' אמות כנגדן מן הפתח והלאה ורחבן כרובת הפתח ואפילו הוא רחב י' אמות נוטל ד' אמות כמקן וכנגד כל רחבו לפרק משאו (שם).

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

יא.

עין משפט‏‏**נר מצוה**

צד א מ"י פ"א מהל' דל"ח ושמירת נפש הלכה טו:
צד ב ג ד מ"י פ"א מהל' כטנים הל' ד ופ"ב הלכה א סמג עין פג טוש"ע ח"מ ס' קעא סעיף ג:

צד ה מ"י שם פ"א הל' ה סמג שם:

צד ו מ"י שם הל' ד סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

צד ז ו מ"י שם פ"ב הלכה ט סמג שם טוש"ע ח"מ ס' קעג סעיף א:

צט ט מ"י שם הל' א וסמג שם טוש"ע ח"מ ס' קעא סעיף ג:

ק י ב ל מ"י שם וסמג שם טוש"ע ח"מ ס' קעג סעיף א:

קא מ ב מ"י שם הל' ג טוש"ע שם ס"ג:

✠✠✠

רבינו גרשום

מבואר ממלכי חשמונים היה: במקום שאין עושין פירות. שהממון המונח באוצר אינו מייתר כלום: אם קנה בה קרקע הוראוי לבית דירה אפי"פ שלא עשה בה דירה: פ"ב: ארבע אמות לזה ד', אמות לזה ו' אמרו בחצר חוץ משל פתחים דלכל פתח יש לו בחצר ד' אמות לפרק משאו. ועכשיו אם יהיה חצר ט"ז אמה דמטי לפתחים ח' ולחלוק ח' (תלמים) וחינו ח' אמות לכל אחד עם הפתח שלו: אמר רב הונא חצר מתחלקת לפי פתחיה. שאם הניח להם אביהן לזה בית אחד של ב' פתחים ולזה בית אחד של פתח אחד ולפני בתים הללו הייתה חצר מתחלקת אותה חצר לפי פתחיה וזה שיש לו ב' פתחים נוטל ב' דיות מן החצר וזה שאין לו אלא פתח אחד נוטל שליש ולפי שיש חזקה לזה טפי: ורב חסדא אמר ד' אמות לכל פתח ופתח. ולא כל שתי דיות החצר דאי מייתר מו' ד' לכל פתח חולקין בשוה: נוטל ח' אמות באורך החצר כנגד ח' אמות של רוחב הפתח וד' אמות ברוחב החצר כנגד הפתח. כלומר דלא שקיל אלא (על) ח' ברוחב ד': פירא דסופלי אם הגיעם חצר אחרת גדולה ובהון אותה חצר הייתה פירא דסופלי חפירה שמשימין גרעיני תמרים לצורך מאכל בהמת הגניע לירוש אחד אותה פירא דסופלי. יש לו ד' אמות בחצר וזה הואיל דעיינן לא נעשה פתח ודרך לאותה חפירה אמרינן דיש לו ד' אמות לכל רוח ליכנס באיזה רוח שירצה ולהשתמש ד' אמות לכל רוח: אלא שלא יחדא אביהון פתח. לאותה חפירה דסופלי: אבל וכו'. ל"א אם יש לאחד מן השותפים פירות דסופלי חרין שמשימין בו תבן ומספוא לשוורים בהאי חצר נוטל ד' אמות לכל רוח של חרין זו כלומר כשיעור תמיששו ועבודתו טלטול החרין לבד החלוקה שחולקין בשווה דיש לו ליטול לפי חזקה דאית לה בתון החצר. למורי רוב: אכסדרה גג מקורה הקבוע על ד' קונדיטין ופתחה מכל צדדיה ואינה עשויה אלא לצל בעלמא כשחולקין את

יא.

דלא סיימוה קמיה. דר' אמי דלעניי עובדי כוכבים חלקן רבא והנך דאמרן לעיל (דף ת.) דשדרה נמי איפרא הורמין למאיה רבה משום שלום מלכות נמי קבלינהו ולא אפשר ליה לחלקן לעניי עובדי כוכבים דאסור לגנוז דעת הצריות ואפילו דעמו של עובד כוכבים [חולין ד.]. אצל צמעות המתחלקות לעניים אין גניצת דעת דאינהו נמי ידעי שישראל רגילים לפרנס עניי עובדי כוכבים כדאמר' צמס' גיטין (דף סא.) מפרנסין עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום: אסא אמרס כו'. ממורתך למדנו לפיכך נברא אדם יחידי לומר לך כל המקיים נפש

ול"א את השדה עד שיחיה בה מ' קבין וכו'. אף על גב דצכל דהו מקרי שדה כדאמרינן בפרק האומר בקידושין (דף סא.) אין לי (א) אלא בית כור ורע חומר שעורים מנין לרבות סאה וחצי סאה מרקב וחצי מרקב מ"ל שדה מ"מ אינו חשוד לטרוח לחרוש ולזרוע צפחות מט' קצין והא דאמר בסוף כמזנות (דף קיב.) אמר ההוא מינא לרי' מנינא יאות משבחיתו ^(י) צארעייכו בית סאה הניח לי אצל ממנה משח [ממנה חמר] ממנה עיצור ממנה קטנית כו' התם היה צמקוס שמתצנך ציומר: הכא

אחיו ובית אביו ואמרו לו אבותיך גנוז והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבזם אמר להם אבותי גנוז למטה ואני גנותי למעלה שנאמר אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף אבותי גנוז במקום שהיד שולטת בו ואני גנותי במקום שאין היד שולטת בו שנאמר צדק ומשפט מכון כסאך אבותי גנוז דבר שאין עושה פירות ואני גנותי דבר שעושה פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו אבותי גנוז [ואצרות] ממון ואני גנותי ואצרות נפשות שנאמר פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם אבותי גנוז לאחרים ואני גנותי לעצמי שנאמר ולך תהיה צדקה אבותי גנוז לעולם הזה ואני גנותי לעולם הבא שנאמר והלך לפניך צדקך כבוד ה' **יאספך**: ואם קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר: מתניתין דלא כרשב"ג דתניא רבן שמעון ב"ג אומר אם קנה בה קרקע כל שהוא הרי הוא כאנשי העיר והא תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר אם קנה שם קרקע הראויה לבית דירה הרי הוא כאנשי העיר תרי תנאי ואליבא דרבן שמעון בן גמליאל: **מתני'** ^א אין חולקין את החצר עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה יולא את השדה עד שיהא בה ^ב תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה ר' יהודה אומר עד שיהא בה תשעת חצי קבין לזה ותשעת חצי קבין לזה יולא את הגינה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה ר' עקיבא אומר בית רובע יולא את המרקלין ולא את המורן ולא את השוכך ולא את המלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד ולא את בית השלחין עד שיהא בהן כדי לזה וכדי לזה יזה הכלל כל שיחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו אין חולקין ^א אימתי בזמן שאין שניהם רוצים י אבל בזמן ששניהם רוצים אפי' פחות מכאן יחלוקו ^ב וכתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלוקו: **גמ'** א"ר אסי א"ר יוחנן י ארבע אמות שאמרו חוץ משל פתחים תניא גמי הכי אין חולקים את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה והא אנן תנן ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה אלא ש"מ כדרבי אסי שמע מינה ואיכא דרמי להו מירמא תנן אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה והתניא שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה א"ר אסי אמר ר' יוחנן ארבע אמות שאמרו חוץ משל פתחים י אמר רב הונא חצר מתחלקת לפי פתחיה ורב חסדא אמר ינותנין ארבע אמות לכל פתח ופתח והשאר חולקין בשוה תניא כוותיה דרב חסדא יפתחים שבחצר יש להן ארבע אמות היה לזה פתח אחד ולזה שני פתחים זה שיש לו פתח אחד נוטל ארבע אמות וזה שיש לו שני פתחים נוטל שמונה אמות והשאר חולקין בשוה היה לזה פתח רחב שמונה אמות נוטל שמונה אמות כנגד הפתח וארבע אמות בחצר ארבע אמות בחצר מאי עבדיתייהו אמר אביי י הכי קאמר נוטל שמונה אמות באורך החצר וארבע אמות ברוחב החצר אמר אמימר י האי פירא דסופלי יש לו ארבע אמות לכל רוח ורוח יולא אמרן אלא דלא מייחד ליה פתחא

אבל

החצר למי שייגע לו האכסדרה אין נוטל ד' אמות חוץ לאכסדרה כמו לפתח דטעמא מאי אמרו דנוטל ד' אמות דאיתו רוצה ללכלך ולטנק ביתו מובל בהמתו אבל הכא באכסדרה זו הואיל שאין לה דפנות סביב אפשר לו דעייל באכסדרה זו (רבי יב רב שלומדין שם תלמידים שיש לה ג' דפנות) ומפרק דבלאו הכי נמי מטופות מן הובלים ומן הגשמים ולהכי אין גריכין ד' אמות: